

متن پرسش

با عرض سلام: ۱. نفس انسانی که مجرد از زمان و مکان است آیا می تواند در زمان گذشته حاضر شود و مثلا کاری انجام دهد؟ مثلا در کربلا حضور یابد و شمشیر بزند؟ ۲. تفاوت قوه و فعلیت حرکت جوهری باقوه و فعلیت نفس چیست؟ اگر نفس هم قوه و فعل داشته باشد که مادی می شود؟ ۳. اینکه خدای تعالی که عالم را با یک اراده آفریده و «کل و یوم هو فی شان» چگونه قابل جمع است؟ با تشکر فراوان

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: ۱- حضور در گذشته، حضور در گذشته‌ای است که انسان از طریق نفس ناطقه‌ی خود طی کرده، یعنی نفسی که «جسمانیة الحدوث و روحانیة البقاء» است و از رحم مادرش شروع شده است ۲- در شرح مباحث مربوطه عرض شد که نفس ناطقه به اعتبار تعلق به بدنش در حال تبدیل قوه به فعل است، زیرا تجرد آن نسبی است ۳- قرآن می‌فرماید: «و لله الامر و الخلق» یعنی هم برای خداوند، ایجاد به صورت «امر» و «کن فیکون» و بی‌زمان هست و هم به صورت ایجاد «خلق» یعنی تدریجی و همراه با زمان. آری! با یک اراده همه‌ی عالم در مقام امری، ایجاد می‌شوند، ولی ظهور آن‌چه در عالم امر است در عالم خلق، نیاز به تدریج دارد. زیرا تا پدر بنده خلق نشود، من خلق نمی‌شوم. و از این جهت حضرت حق همواره در ایجاد چیزی است که در عالم «امر» اراده فرموده است. موفق باشید